

PROJEKT NOWEJ BIBLIOTEKI UNIwersYTE- TU ZIELONO- GÓRSKIEGO

Ewa Adaszyńska
Biblioteka Uniwersytetu Zielonogórskiego

W grudniu 2012 roku oddany zostanie do użytku nowy budynek Biblioteki Uniwersyteckiej.

Powstanie w kampusie B przy al. Wojska Polskiego pomiędzy *Collegium Neophilologicum* a budynkiem dydaktycznym nauk humanistycznych i społecznych. Budynek zaprojektował zespół *Biura Architektonicznego NOW* w Łodzi¹ pod kierunkiem architekta Andrzeja Owczarka. Jest on zgodny z zasadami nowoczesnego budownictwa bibliotecznego.

Nowa biblioteka jest częścią zadań inwestycyjno-remontowych uczelni obok przebudowy domu studenckiego *Wcześniak* i czterech inwestycji w ramach Parku Naukowo-Technologicznego w Nowym Kisielinie. Wszystkie projekty włączone zostały do *Indykatywnego Planu Inwestycji Lubuskiego Regionalnego Programu Operacyjnego* na lata 2009-2013. Budowa biblioteki kosztować będzie 45 milionów złotych, a źródłem finansowania będą w 85% fundusze unijne.

Według projektu budowlanego będzie to budynek o kubaturze - 34 847,80 m³, powierzchni zabudowy liczącej 1 498,83 m² i powierzchni całkowitej 8 016,01 m². Część użytkowa wyniesie 7 308,94 m², w tym ciągi komunikacyjne (schody, windy, itp.) 1 071 m². Budynek składać się będzie z jednej kondygnacji podziemnej i pięciu kondygnacji nadziemnych. Pomieści on milion zbiorów, ponad 600 tysięcy wolumenów w zamkniętym magazynie o *zabudowie zwartej* i około 450 tysięcy w części otwartej biblioteki. Projekt zakłada około 400 miejsc do pracy indywidualnej i grupowej w wydzielonych strefach cichych i głośnych. Uwzględnia różne style uczenia się. Przewiduje też miejsca do szkoleń, seminariów i pracy dydaktycznej, a także do spotkań naukowych i kulturalnych oraz działań artystycznych. Czytelnicy będą mieli do dyspozycji około

100 stanowisk komputerowych, rozmieszczonych na całej przestrzeni bibliotecznego. Będą one w wypożyczalni, przy zbiorach w wolnym dostępie, w pracowniach multimedialnych i komputerowych, w kabinach do pracy indywidualnej i w pokojach pracy zespołowej. Budynek będzie przystosowany do użytkowania przez osoby niepełnosprawne. Czytelnicy będą mogli korzystać ze zbiorów drukowanych i zasobów sieciowych, a także z bogatej oferty usług bibliotecznych i informacyjnych opartych na nowoczesnych technologiach. Nowością będzie samoobsługowa wypożyczalnia oraz zabezpieczenie zbiorów w systemie radiowym (RFID).

Sposób ukształtowania przestrzeni, organizacja zbiorów i usług służącej realizacji popularnej w świecie *idei biblioteki otwartej*, gdzie kontakt czytelnika z książką nie jest ograniczony barierami przestrzennymi i organizacyjnymi. W tej koncepcji czytelnicy będą mieli bezpośredni dostęp do zbiorów i usług rozplanowanych w wydzielonych

> ROBOCZA WIZUALIZACJA BUDYNKU BIBLIOTEKI (BIURO ARCHITEKTONICZNE NOW)

obszarach wiedzy. Projekt architektoniczny i budowlany zakłada nowoczesne rozwiązania przestrzenne i komunikacyjne, dobre warunki do pracy naukowej i studiów oraz silny ośrodek informacji naukowej działający na potrzeby akademickie. Będzie to centrum edukacyjne dla uczelni i ośrodek dla twórczej integracji regionu. Biblioteka będzie funkcjonalna i nowoczesna.

Rozpoczęcie robót budowlanych nastąpi w II kwartale 2010 roku. Zakończenie prac i równoczesne rozpoczęcie *pierwszego wyposażania* budynku przewidziane jest w drugiej połowie 2012 roku. Zamknięcie i rozliczenie całego przedsięwzięcia nastąpi w grudniu tego samego roku.

* * *

Rozwój Uniwersytetu Zielonogórskiego nawiązuje do aspiracji i możliwości miasta, które ma szansę stać się ważnym ośrodkiem akademickim w kraju. Skala miasta, jego geograficzne i historyczne uwarunkowania, środowiskowy potencjał twórczy, predestynują Zieloną Górę do tworzenia silnego ośrodka uniwersyteckiego i kulturalnego. Lokalizacja miasta w obszarze przygranicznym, w sąsiedztwie znaczących krajowych i zagranicznych ośrodków akademickich, stanowi walor stwarzający duże możliwości inwestycyjne i rozwojowe, jest jednak wyzwaniem, zarówno dla władz miasta jak i uczelni.

Nowa sytuacja w stosunkach polsko-niemieckich, nowoczesne spojrzenie na dziedzictwo kulturowe pogranicza, skłaniają do wspólnych badań nad historią tego obszaru, wymagają wypracowania korzystnych dla obu stron koncepcji i rozwiązań, zwłaszcza w kontekście dążeń do integracji europejskiej. Twórczej integracji środowisk sprzyjać ma tworzenie nowoczesnego zaplecza naukowo-dydaktycznego oraz silnego centrum kulturotwórczego, co z pewnością przyczyni się do atrakcyjności miejsca. Będzie też kolejną szansą na stworzenie ośrodka akademickiego o standardach europejskich. Częścią tego planu jest budowa Biblioteki Uniwersyteckiej. Inicjatywa znalazła uznanie władz miasta, które zdecydowały się włączyć projekt do planów rozwoju.

* * *

Biblioteka Uniwersytetu Zielonogórskiego jest największą biblioteką naukową w Lubuskiem. Gromadzi literaturę ze specjalności objętych działalnością uczelni. Kompletuje księgozbiór z zakresu sztuki, nauk humanistycznych, społecznych, pedagogicznych, ścisłych, biologicznych, ekonomicznych i technicznych. Jest to blisko milionowy zbiór obejmujący różne typy dokumentów: książki, czasopisma, wydawnictwa elektroniczne, bazy danych oraz zbiory specjalne (rękopisy, starodruki, dokumenty muzyczne, kartograficzne, graficzne, audiowizualne, dokumenty życia społecznego, normy, patenty).

Biblioteka Uniwersytecka pełni funkcję akademickiego centrum kształcenia. Organizuje dostęp do zbiorów i usług w formie tradycyjnej, a także opartej na źródłach elektronicznych i zasobach sieciowych.

Biblioteka jest w całości skomputeryzowana. Korzysta z elektronicznego systemu zarządzania biblioteką *Prolib*, pozwalającego na pełną automatyzację procesów bibliotecznych. Obsługuje rocznie około miliona czytelników: około 400 tysięcy w formie tradycyjnej i około 600 tysięcy w zdalnym dostępie sieciowym.

Biblioteka nie ma swojej siedziby, własnego budynku, spełniającego biblioteczne normy i standardy, choć konkurs na jej budowę został rozstrzygnięty jeszcze przed połączeniem uczelni, w czerwcu 2001 roku. Budowa miała się rozpocząć i zakończyć w roku 2002, jako jedna z najbardziej potrzebnych i oczekiwanych inwestycji. Nowoczesna biblioteka akademicka o standardach europejskich miała być szansą dla uczelni i prestiżem dla regionu. Przy różnorodności i złożoności zadań bibliotecznych wobec środowiska akademickiego i regionalnego - brak własnej siedziby i zaplecza na najwyższym poziomie jest nadal poważnym utrudnieniem. Biblioteka nie ma miejsca na pełną prezentację swoich zbiorów w wolnym dostępie. Brakuje nowych powierzchni magazynowych, sal szkoleniowych, wolnej pracowni komputerowej oraz pracowni reprograficznych i konserwatorskich na wysokim poziomie. Brakuje systemów zabezpieczenia zbiorów, urozmaiconych warunków do pracy dla czytelników oraz przystosowania pomieszczeń dla osób niepełnosprawnych. Agendy i obsługujące je pracownice biblioteczne rozproszone są na dużych powierzchniach z dala od siebie, często bez zachowania wzajemnych układów zależności i powiązań.

W środowisku akademickim poziom zaplecza naukowo-dydaktycznego musi dorównywać poziomowi uczelni.

* * *

Powszechna edukacja, nowoczesne formy komunikowania się i dostępu do wiedzy narzucają bibliotece akademickiej nową rolę - budowania centrum zasobów edukacyjnych. Biblioteka to nie tylko miejsce do czytania i wypożyczania książek to instytucja aktywnie wspierająca proces kształcenia. Od lat zmienia ona swoje priorytety, przechodząc od biblioteki obsługującej do biblioteki uczącej, od tradycyjnie pojmowanej do multimedialnego centrum edukacji. Biblioteka to miejsce do pracy naukowej, uczenia się i nauczania - to miejsce społeczne.

Do zadań nowoczesnej biblioteki akademickiej należy:

- > zapewnienie warunków dla realizowania studiów,
- > zgromadzenie materiałów i zasobów do pracy badawczej oraz realizacji programów nauczania,
- > organizowanie dostępu do zbiorów, informacji i zasobów sieciowych,
- > szkolenia z zakresu informacji naukowej,
- > tworzenie środowiska sprzyjającego nauczaniu z uwzględnieniem różnych stylów uczenia się,
- > pełnienie roli kulturotwórczej,
- > popularyzowanie wiedzy oraz dorobku środowiska akademickiego.

Rozwój technik informacyjnych oraz zmiany zachodzące w procesie dydaktycznym wymuszają na bibliotekach tworzenie nowoczesnego zaplecza bazującego nie tylko na zbiorach drukowanych i elektronicznych ale także na usługach. Nowa biblioteka zakłada więc nowoczesne warunki do pracy naukowej i studiów, silny ośrodek informacji naukowej działający na potrzeby związane z funkcjonowaniem regionu, szerokie usługi biblioteczne i działalność kulturotwórczą. Będzie to środowiskowa biblioteka naukowa służąca pracownikom i studentom uczelni, młodzieży szkolnej, mieszkańcom uzupełniającym wykształcenie i pracownikom instytucji regionalnych.

Będzie to z założenia biblioteka otwarta na czytelnika, oferująca:

ROBOCZA WIZUALIZACJA BUDYNKU BIBLIOTEKI (BIURO ARCHITEKTONICZNE NOWI)

- > przyjazne i atrakcyjne otoczenie,
- > dobre warunki do gromadzenia, udostępniania, przechowywania i ochrony zbiorów bibliotecznych,
- > powszechny, swobodny i bezpośredni dostęp do zbiorów,
- > szeroki dostęp do informacji i zbiorów sieciowych,
- > bogatą ofertę usług bibliotecznych i informacyjnych,
- > nowoczesne wyposażenie techniczne,
- > profesjonalnie przygotowany zespół bibliotekarzy,
- > nowoczesne zaplecze służące twórczej integracji naukowej i kulturowej środowiska.

Projekt architektoniczny i budowlany zakłada nowoczesne rozwiązania przestrzenne i komunikacyjne. Nowy obiekt złączy przestrzeń między istniejącymi budynkami dydaktycznymi oraz wytworzy charakterystyczne miejsce integrujące zarówno społeczność uniwersytecką, jak i to środowisko z miastem i regionem. Autorzy projektu zakładają, że będzie to najpopularniejsze miejsce w kampusie z zagospodarowaną przestrzenią wokół biblioteki.

* * *

Koncepcja biblioteki wzoruje się na najnowszych osiągnięciach bibliotekarstwa naukowego i nowych koncepcjach budownictwa bibliotecznego w kraju i zagranicą.

Jest to w zamierzeniu *idea biblioteki otwartej*. Propozycja zakłada duże, otwarte dla użytkowników przestrze-

nie z wolnym dostępem do księgozbioru i niezbędnymi w tej formule usługami bibliotecznymi wykorzystującymi nowoczesne technologie. Czytelnicy będą mieć do dyspozycji bezprzewodowy internet, zdalny dostęp do zasobów sieciowych spoza biblioteki, katalogi elektroniczne, pracownie komputerowe, stanowiska do obsługi zbiorów multimedialnych i audiowizualnych, samoobsługowe punkty wypożyczeń i zwrotów książek, elektroniczne zabezpieczenie zbiorów i miejsc, samoobsługowe urządzenia reprograficzne. Planowane są też miejsca do spotkań naukowych i kulturalnych, działań artystycznych, dydaktyki i szkoleń, a także funkcjonalna część wypoczynkowa.

Sposób ukształtowania przestrzeni, organizacja zbiorów i usług służyć mają realizacji popularnej w świecie idei *biblioteki otwartej*, gdzie kontakt czytelnika z książką nie jest ograniczony barierami przestrzennymi i organizacyjnymi. W tej koncepcji czytelnicy mają bezpośredni dostęp do znacznej części zbiorów z określonych dziedzin wiedzy - kolekcji książek i czasopism, księgozbioru informacyjnego, baz danych, wydawnictw multimedialnych i zasobów sieciowych. Usytuowany w tej przestrzeni bibliotekarz - specjalista dziedzinowy - pomagać będzie czytelnikom w poszukiwaniach, kierować do odpowiednich obszarów wiedzy, organizować dostęp do zbiorów i informacji.

Na całej przestrzeni znajdować się będą miejsca pracy dla czytelników, zaprojektowane w różnorodnym układzie, uwzględniające różne style uczenia się w określonych strefach cichych i głośnych. Będą to stanowiska do pracy indywidualnej blisko wydzielonych kolekcji, do pracy gru-

ROBOCZA WIZUALIZACJA BUDYNKU BIBLIOTEKI (BIURO ARCHITEKTONICZNE NOWY)

powej umożliwiające rozmowę, seminariów, konferencji, szkoleń i dydaktyki.

Zgodnie ze współczesną filozofią bibliotekarstwa nie ma tutaj wcześniejszego podziału na strefy książki, czytelników i opracowania. Użytkownicy i zbiory swobodnie się przenikają.

Budynek biblioteki jest sześciokondygnacyjny, dzieli się na kilka obszarów związanych z określonymi funkcjami:

- > suterena - magazyny zamknięte,
- > parter - strefa rekreacyjno-użytkowa oraz strefa informacji katalogowej i wypożyczalni,
- > kondygnacja I-II-III-IV - biblioteka otwarta oraz pracownie biblioteczne

W przestrzeni biblioteki znajdą miejsce:

- > magazyny zbiorów,
- > dojazd gospodarczy,
- > podjazd i winda zewnętrzna dla osób niepełnosprawnych,
- > miejsce odbioru książek i przesyłek - rozładownia paczek,
- > monitoring biblioteki i kodowane wejście dla pracowników,
- > galeria sztuki,
- > wystawy okolicznościowe,
- > sala konferencyjna i miejsce do spotkań literackich i artystycznych,
- > kawiarenka,

- > szatnia i strefa szafek,
- > część rekreacyjno-wypoczynkową,
- > punkt informacji bibliotecznej do obsługi czytelników i gości,
- > strefa katalogowa,
- > samoobsługowa wypożyczalnia z samoobsługowymi punktami wypożyczeń i zwrotów książek,
- > wypożyczalnia realizująca zamówienia z części magazynu zamkniętego,
- > wypożyczalnia międzybiblioteczna sprowadzająca zbiory z innych bibliotek,
- > kolekcje dziedziczne z wolnym dostępem do zbiorów,
- > punkty informacji obsługiwane przez bibliotekarzy dziedzinowych wspomagających czytelników w określonych obszarach wiedzy,
- > czytelnia informacyjno-bibliograficzna i mediateka,
- > czytelnia prasy i czasopism bieżących,
- > czytelnia zbiorów specjalnych i artoteka,
- > pracownia multimedialna,
- > pracownia dydaktyczna,
- > wolna pracownia komputerowa do dyspozycji studentów,
- > kabiny do pracy indywidualnej,
- > pokoje do pracy grupowej,
- > miejsca pracy wkomponowane w przestrzeń i księgozbiór tak, aby dały poczucie izolacji pracującym studentom oraz sprzyjały bezpośredniej pracy z książką,

- > miejsca pracy dla osób niepełnosprawnych,
- > stanowiska komputerowe na terenie całej biblioteki, również internet bezprzewodowy,
- > samoobsługowe urządzenia reprograficzne,
- > miejsca do odpoczynku na terenie całej biblioteki,
- > pracownie biblioteczne,
- > część socjalna.

Budynek spełnia wymogi budownictwa bibliotecznego opartego na zasadach *Harry Faulkner-Brown's Ten Commandments*². Wielofunkcyjność budynku uzyskano poprzez realizację założeń brytyjskiego architekta dotyczących konstrukcji, technologii i architektury wnętrz. Jest to swoista biblia dla architektów projektujących biblioteczną przestrzeń.

Budynek jest:

- > elastyczny - oparty na jednym module konstrukcyjnym, zapewniającym jednakową wytrzymałość stropów w całym budynku, czyli pełną zdolność przystosowywania się do zmian przestrzennych i organizacyjnych,
- > zwarty z dogodnymi drogami komunikacyjnymi, do łatwego i szybkiego przemieszczania się czytelników, personelu i książek,
- > dostępny zarówno z zewnątrz do wewnątrz, jak i z głównego wejścia budynku do wszystkich ważnych dla czytelnika obszarów - przestrzeń sama prowadzi będzie czytelnika,
- > rozszerzalny - zdolny do rozwoju przestrzennego, uwzględniający rozbudowę bez niszczenia istniejącej całości,
- > zróżnicowany pod względem warunków pracy i wieloaspektowego dostępu do informacji,
- > zorganizowany - ułatwiający szybki kontakt czytelnika z książką i proponowanymi usługami bibliotecznymi i informacyjnymi,
- > wygodny - ponieważ praca w dobrych warunkach jest bardziej efektywna,
- > zapewniający stałe warunki środowiskowe i mikroklimatyczne konieczne dla ochrony i zachowania stanu fizycznego zbiorów bibliotecznych,
- > bezpieczny dla czytelników, personelu i zbiorów,
- > ekonomiczny w eksploatacji.

Estetycznie i profesjonalnie urządzone wnętrza budynku nowoczesnej biblioteki wtopione w zielone otoczenie kampusu zapewnią przyszłym użytkownikom komfort i efektywność pracy. Będzie to konsekwentna realizacja wizji, która przyświecała twórcom *lubuskiej drogi do uniwersytetu*. ■

PRZYPISY:

1 Zob. strona internetowa Biura www.now.com.pl

2 Faulkner-Brown H., Factors affecting the planning and design of academic libraries: speaker's notes for the British Council Seminar. In: Library planning and design. Newcastle upon Tyne, 1994.

W BOŻYM NARODZENIU LUDZKIE OD- RODZENIE...

ks. Paweł Prüfer
duszpasterz akademicki

Pasterze mówili między sobą:

„Pójdźmy do Betlejem

i zobaczymy, co się tam zdarzyło

i o czym nam Pan oznajmił”.

Udali się też pośpiesznie i znaleźli

Maryję, Józefa oraz leżące w żłobie Niemowlę

[Łk, 2, 15-16]

W tym czasie, i w każdym innym czasie, może się wydarzyć coś, co ocierając się o Tajemnicę lub będąc Tajemnicą, wprowadzi w człowieka dobry zamęt przemiany. Człowiek biegnie w stronę celu, który zjawiając się na horyzoncie jego życia, może mu rozjaśnić nawet najbardziej ciemne i najbardziej niezrozumiałe strony jego egzystencji. Światło Bożego Narodzenia od zawsze ma w sobie tę niezwykłą moc budzenia nadziei i rozpraszania noszonych przez człowieka ciemności. Ma moc *rodzenia do nowego*. A *nowe* prawie zawsze budzi zainteresowanie i nadzieję, że będzie się lepiej żyło i więcej rozumiało. To postulat rozwoju, który może i powinien objąć - z racji międzyludzkiej solidarności - wszystkie ludzkie konteksty i każdego człowieka z osobna. Myśl ta, i jako idea, i jako pragnienie, nieustannie jest z nim związana, z jego rozumowaniem, trudem wspierania innych, poświęceniem dla innych i dzieleniem się z innymi.

Biblijne opisy zdarzenia, które miało miejsce w Betlejem przeszło dwa tysiące lat temu, niosą ze sobą wciąż żywą i nieustannie odnawianą wizję *człowieka odmienionego* - czy lepiej - podlegającego sposobności *odnowienia siebie* we wszystkich możliwych wymiarach. Aspekt osobistego życia, prywatnych spraw, zawodowego zmagania się z nowymi wyzwaniami, funkcjonowania w społecznym obszarze relacji z innymi - wszystko to może zostać naznaczone ożywiającą nadzieją poznania prawdy o Narodzeniu Jezusa z Nazaretu, który od samego początku, w sposób nie pozostawiający złudzeń, utożsamił się i zjednoczył z człowiekiem - każdym człowiekiem i wszystkimi ludźmi. Wszyscy razem, i każdy z osobna, nie są już naznaczeni tylko przypadkowością własnej egzystencji. Nie są już tylko atomami, których zauważenie i poznanie byłoby